

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om förutsättningarna för aktiebolaget CSC – IT-centret för vetenskap Ab:s ställning som anknuten enhet, om gemensam användning av den forskningsinfrastruktur som är i bolagets ägo och om dess beredskapsskyldighet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om förutsättningarna för aktiebolaget CSC – IT-centret för vetenskap Ab:s ställning som anknuten enhet, om gemensam användning av den forskningsinfrastruktur som är i bolagets ägo och om dess beredskapsskyldighet (RP 18/2026 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande och till ekonomiutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av
- ekonomiutskottet EkUU 15/2026 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Juho-Antti Jantunen, undervisnings- och kulturministeriet
- lagstiftningsråd Eerikki Nurmi, undervisnings- och kulturministeriet
- undervisningsråd Soili Vasikainen, undervisnings- och kulturministeriet
- ledande sakkunnig Riikka Hietanen, arbets- och näringsministeriet
- direktör Mikko Eräkaski, Riksarkivet
- specialsakkunnig Heidi Ruohonen, Konkurrens- och konsumentverket
- vice verkställande direktör Tiina Kupila-Rantala, CSC – IT-centret för vetenskap.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Villmanstrand-Lahtis tekniska universitet LUT
- Museiverket
- Finlands Akademi
- Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf
- Bildningsbranschen rf
- Finlands universitetsrektors råd UNIFI rf
- sammanslutningen för forskningsinstituten Tulanet.

Betänkande KuUB 6/2026 rd

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att det stiftas en lag om förutsättningarna för aktiebolaget CSC – IT-centret för vetenskap Ab:s ställning som anknuten enhet, om gemensam användning av den forskningsinfrastruktur som är i bolagets ägo samt om dess beredskapsskyldighet.

Enligt förslaget ska det i lagen föreskrivas om undantag från bestämmelserna om minimiägarandel och försäljning till utomstående i lagen om offentlig upphandling och koncession. Lagen ska möjliggöra försäljning i ekonomiskt syfte av beräkningskapacitet hos de nationella superdatorer som CSC äger och förvaltar, om den kapacitet som anslås för detta slags ekonomiska verksamhet årligen är högst 20 procent av bolagets totala årliga beräkningskapacitet. Därmed är principerna för gemensam användning av de superdatorer som finansieras nationellt och av dem som finansieras av ett sameuropeiskt konsortium i fortsättningen enhetliga. Regleringen underlättar i synnerhet möjligheterna för företag och andra aktörer som använder beräkningskapacitet för ekonomiska syften att långsiktigt planera användningen av högpresterande beräkningssystem för sin egen forsknings- och utvecklingsverksamhet. I lagen föreslås dessutom bestämmelser om bolagets beredskapsskyldighet för störningssituationer och undantagsförhållanden.

Lagen avses träda i kraft våren 2026 samtidigt som den lag som gäller ändring av upphandlingslagen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om förutsättningarna för aktiebolaget CSC – IT-centret för vetenskap Ab:s (nedan CSC) ställning som anknuten enhet, om gemensam användning av den forskningsinfrastruktur som är i bolagets ägo samt om dess beredskapsskyldighet. Propositionen har samband med proposition RP 2/2026 rd om ändring av lagstiftningen om offentlig upphandling, som behandlas i riksdagen. De lagar som föreslås i propositionerna avses träda i kraft samtidigt.

Syftet med CSC:s verksamhet är att utveckla och erbjuda data- och kommunikationstekniska tjänster på den finländska forskningen, undervisningens, kulturens, förvaltningens och informationshanteringens områden för undervisnings- och kulturministeriet, högskolor och forskning, undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde samt för den offentliga förvaltningen. CSC har till uppgift att upprätthålla och utveckla den centraliserade IKT-infrastrukturen inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Hit hör bland annat de nationella superdatorerna och superdatoren Lumi, som administreras av CSC och delvis finansieras av EU och används gemensamt av EU-länderna, den nationella miljön för vetenskaplig beräkning, forskningens datanät (FUNET) samt tjänster inom utbildning och forskningsförvaltning. Propositionen tangerar också användningen av superdatoren Lumi AI, som kommer att tas i drift inom en nära framtid.

Betänkande KuUB 6/2026 rd

Sammantaget anser kulturutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Status som anknuten enhet och förslaget till bestämmelse om minimiägarandel

I propositionen föreslås det att kravet på en minimiägarandel på 10 procent inte ska tillämpas på CSC. Kravet ingår i proposition RP 2/2026 rd om ändring av upphandlingslagstiftningen (se EkUB 16/2026 rd, där det inte föreslås någon ändring i kravet så att det skulle påverka den nu aktuella propositionen). Det innebär att CSC även i fortsättningen anses vara en till staten samt universiteten och yrkeshögskolorna anknuten enhet när de övriga villkoren enligt upphandlingslagstiftningen uppfylls.

Finska staten äger 70 procent av aktierna i CSC. Universiteten och yrkeshögskolorna äger resten med olika andelar. Bolaget är en sådan anknuten enhet för ägarna som avses i EU:s upphandlingsdirektiv och den nationella upphandlingslagen. Bolaget eftersträvar inte vinst, utan säljer tjänsterna till ägarna till självkostnadspris. Statliga forskningsinstitut får anlita CSC:s beräkningskapacitet på samma villkor som högskolorna. Företagen kan utnyttja kapaciteten hos den av CSC förvaltade superdatorn Lumi, som används gemensamt av EU:s medlemsländer i enlighet med EuroHPC-förordningen om det gemensamma företaget för ett europeiskt högpresterande datorsystem.

CSC:s tjänster är nära anknutna till vårt nationella utbildningssystem samt till att upprätthålla och genomföra samt stödja den utbildning som ges och den forskning som bedrivs vid högskolorna. Bolaget har en betydande roll som leverantör av forskningstjänster och förutsättningar för vetenskaplig spetsforskning på internationell nivå. Datamaterialet ska förvaras men också vara tillgängligt för myndighetsuppgifter, forskning och tjänster för allmänheten. Det är viktigt att behoven av att använda forskningsinfrastrukturen identifieras och tryggas i CSC:s tjänsteproduktion. CSC utvecklar och upprätthåller dessutom tjänster inom den nationella datainfrastrukturen för kulturens behov och svarar för långsiktigt bevarande av digitala nationella kulturarvssamlingar och forskningsmaterial. Det rör sig om till exempel Nationalbibliotekets, Riksarkivets och Museiverkets material.

Utskottet betonar också i övrigt vikten av att långsiktigt bevara kulturarvssamlingar. De anknytande behoven bör tillgodoses på lika villkor vid sidan av användningen för forskning och företagets behov. Långtidsförvaring går inte bara ut på att tillhandahålla teknisk kapacitet, utan det är en del av myndigheternas lagstadgade uppgifter, det nationella minnet och skyddet av kulturområdet.

I enlighet med det som står i ekonomiutskottets utlåtande (EkUU 15/2026 rd) anser kulturutskottet att en centraliserad infrastruktur i praktiken är det enda fungerande alternativet för att i Finland upprätthålla och utveckla en effektiv och konkurrenskraftig forskningsinfrastruktur som baserar sig på högprestandaberäkning och kapaciteten hos superdatorer. Superdatorer är så stora investeringar att enskilda högskolor eller forskningsinstitut inte har möjlighet att genomföra dem. Dessutom är superdatorns driftlivslängd kort, cirka 5 år, så investeringscykeln är snabb. Det väsentliga är att en aktör i strukturell monopolställning bedriver sin verksamhet särskilt öppet och kostnadseffektivt.

Betänkande KuUB 6/2026 rd

En effektiv och högklassig forskningsinfrastruktur som är tillgänglig för alla högskolor är av central betydelse också för den ekonomiska tillväxten och konkurrenskraften i Finland. Utskottet anser det ytterst viktigt att CSC också i fortsättningen kan vara anknuten enhet till stat, universitet och yrkeshögskolor. Utskottet ställer sig bakom bestämmelsen i propositionen enligt vilken bestämmelsen i 15 § 2 mom. i proposition RP 2/2026 rd om den minimiägarandel på 10 procent som ställningen som anknuten enhet förutsätter inte heller i fortsättningen ska tillämpas på CSC.

Gemensam användning av forskningsinfrastruktur samt den anknutna enhetens gräns för försäljning till utomstående

Enligt 15 § 1 mom. i upphandlingslagen får de anknutna enheternas försäljning till utomstående, det vill säga till andra än dess ägare, utgöra högst fem procent eller 500 000 euro av enheternas affärsverksamhet. Gränsen för försäljning till utomstående enligt upphandlingslagen gäller superdatorer som finansieras nationellt. I den aktuella propositionen står det att gränsen är betydligt stramare än den gräns på 20 procent för försäljning till utomstående som i EuroHPC-förordningen fastställts för superdatorn Lumi, som används gemensamt av EU-länderna, och för superdatorn Lumi AI, som kommer att tas i drift inom en nära framtid.

I propositionen föreslås det att CSC ska ha möjlighet att sälja nationella superdatorers beräkningskapacitet i ekonomiskt syfte, om den kapacitet som anslås för detta slags ekonomiska verksamhet årligen är högst 20 procent av bolagets totala årliga beräkningskapacitet. En förutsättning är dessutom att de nationella superdatorernas högpresterande beräkningskapacitet kan säljas endast till den del den inte behövs för högskolornas och forskningsinstitutens eget bruk, vilket framhäver att högskolornas och forskningsinstitutens behov är primära. Den föreslagna gränsen på 20 procent för försäljning till utomstående gäller endast användningen av kapaciteten hos nationella superdatorer. I övrigt iakttas gränsen på fem procent för försäljning till utomstående enligt upphandlingslagen.

Med hänvisning till en utredning noterar utskottet att regleringen i synnerhet underlättar möjligheterna för företag och andra aktörer som använder beräkningskapacitet för ekonomiska syften att långsiktigt planera användningen av högpresterande beräkningssystem för sin egen forsknings- och utvecklingsverksamhet. Förslaget anses leda till att användningen av CSC:s forskningsinfrastruktur för företagets forsknings- och utvecklingsbehov effektiviseras och förenklas, om samma principer för försäljning till utomstående gäller både de nationella superdatorer som CSC förvaltar och de superdatorer som används gemensamt av EU-länderna. För att kapaciteten ska kunna användas i större omfattning bör företagen få information (t.ex. på CSC:s webbplats) om bland annat hur och på vilka villkor de kan få tillgång till kapacitet, vad som händer när kapacitetsgränsen är nådd och hur 20-procentsgränsen i praktiken kommer att inverka. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid datasäkerheten samt vid hanteringen av företagets data och stora datamassor.

Liksom ekonomiutskottet (EKUU 15/2026 rd) anser kulturutskottet att en viktig lösning i propositionen är att de tjänster som tillhandahålls företag prissätts på marknadsvillkor och att CSC:s verksamhet som riktar sig till marknaden ska särredovisas i bokföringen. Detta säkerställer insyn i verksamheten och förhindrar snedvridning av konkurrensen på marknaden. Utskottet konstaterar att CSC bör särredovisa sin bokföring i enlighet med 30 d § i konkurrenslagen (948/

Betänkande KuUB 6/2026 rd

2011). Med hänvisning till inkommen utredning anser utskottet att det är bra att undervisnings- och kulturministeriet kommer att följa hur detta genomförs.

Beredskapsskyldighet

I propositionen föreslås CSC få en beredskapsskyldighet som inte bara gäller forskningsinfrastruktur, utan alla bolagets tjänster. Bolaget ska genom beredskapsplaner och förberedelser för verksamhet samt genom andra åtgärder säkerställa att den forskningsinfrastruktur som bolaget förvaltar samt dess övriga tjänster fungerar också under undantagsförhållanden och i störningssituationer. CSC har redan i nuläget sett till de beredskapsarrangemang som krävs för skötseln av bolagets uppgifter. Men den lagstadgade beredskapsskyldigheten kan exempelvis stärka förutsättningarna att vid konkurrensupphandling enligt upphandlingslagstiftningen ställa krav på anbudsgivarna i fråga om informations säkerhet och försörjningsberedskap.

Utskottet anser att det är motiverat att föreskriva om beredskapsskyldighet, eftersom CSC:s tjänster är viktiga för forskning, utbildning, kulturarv och myndighetsuppgifter. Den inhemska och europeiska beräknings- och datainfrastrukturen med tillhörande funktionssäkerhet är också metoder för att minska beroendet av tjänster utanför Europa.

I ett sakkunnigyttrande föreslås det att principen i bestämmelsen om beredskapsskyldighet (3 § 1 mom.) ska vara att CSC med egen beredskap ska göra det möjligt för andra aktörer att fullgöra sina lagstadgade skyldigheter. Det föreslås också att det i 2 mom. ska beaktas att de myndigheter som anlitar tjänsterna har möjlighet att av CSC få lägesbildsinformation om beredskap och störningssituationer. Då kan myndigheterna upprätthålla sina egna lägesbilder över alla de tjänster som finns till för skötseln av de lagstadgade uppgifterna.

Utskottet hänvisar till inkommen utredning och konstaterar att den lagstadgade beredskapsnivå som krävs av bolaget, såsom konstateras i propositionsmotiven, bestäms utifrån anvisningarna från bolagets ägare och kundernas behov (3 § 2 mom.). Dessutom bör det noteras att eftersom CSC upprätthåller en omfattande helhet av infrastruktur, bör bolaget beakta beredskapsbehoven också på eget initiativ när det planerar och utvecklar infrastrukturen. Enligt den föreslagna lagen (3 § 2 mom.) ska lägesbildsinformationen på begäran lämnas till bolagets ägare. Till exempel eftersom staten hör till bolagets ägare har statliga ämbetsverk rätt att få lägesbildsinformation om bolagets tjänster.

Avslutningsvis

Ekonomiutskottet anser i sitt utlåtande (EkUU 15/2026 rd) att det är viktigt att det i lagen föreskrivs så noggrant avgränsat som möjligt om uppgifterna för ett bolag där offentliga samfund har bestämmande inflytande. Avsikten är att förtydliga CSC:s olika roller och den föreslagna lagens förhållande till bestämmelserna om konkurrensneutralitet.

CSC:s särskilda uppgift definieras i statsrådets ägarpolitiska principbeslut 2024. Dessutom konstateras det i en utredning att enligt delägaravtalet bestämmer ägarna regelbundet i bolagets ägarstrategi hur ägarna vill att bolaget ska prioritera de tjänster som bolaget erbjuder sina ägare.

Betänkande KuUB 6/2026 rd

Det bör också noteras att CSC ska iaktta lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016, upphandlingslagen) med de undantag som föreskrivs i lagstiftningen. I fråga om andra tjänster än högpresterande datorsystem iakttar CSC således 15 § 1 mom. i upphandlingslagen, enligt vilket bolaget får bedriva högst fem procent och högst 500 000 euro av sin affärsverksamhet tillsammans med andra aktörer än de upphandlande enheter som utövar bestämmande inflytande över bolaget. Enligt uppgift deltar bolaget därför inte i offentliga upphandlingsförfaranden och kan knappast producera tjänster för utomstående i någon större utsträckning, eftersom gränsen på 500 000 euro inom bolagets verksamhetsområde då kan överskridas redan i samband med genomförandet av en enda tjänst. Bolaget och dess ägare bevakar att denna gräns inte överskrids i bolagets verksamhet.

Utskottet hänvisar till inkommen utredning och anser att den reglering som föreslås i propositionen i nuläget är tillräcklig med tanke på konkurrensneutraliteten. Situationen bör bedömas på nytt om begränsningen av försäljning till utomstående i lagstiftningen om offentlig upphandling lindras.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 18/2026 rd utan ändringar.

Helsingfors 2.6.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuula Haatainen sd
vice ordförande Ari Koponen saf
medlem Maaret Castrén saml (delvis)
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Pia Hiltunen sd
medlem Mari Holopainen gröna
medlem Laura Huhtasaari saf
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Milla Lahdenperä saml
medlem Pia Lohikoski vänst
medlem Nasima Razmyar sd
medlem Sara Seppänen saf
medlem Markku Siponen cent
medlem Jaana Strandman saf
medlem Oskari Valtola saml
ersättare Ritva Elomaa saf.

Betänkande KuUB 6/2026 rd

Sekreterare var
utskottsråd Marja Lahtinen.